

Sarmanul Dionis - arta portretului

Daca in proiectarea subiectului, fantezia lui Eminescu este uimitoare, creatia de personaje sufera schematicism. Scriitorul opereaza la acest nivel cu grilele tipologiei romantice, propunand figuri exceptionale, structurate antitetic, cel mai adesea pe relatia dintre inger si demon. Numarul personajelor este foarte mic pentru o nuvela atat de intinsa. Exista doar dubletele Dionis-Dan, copila blonda-Maria, Ruben-Riven, Tudor Mesteacan-tatal copilei blonde si cele cateva siluete din noaptea plimbarilor lui Dionis prin Bucuresti. Ele nu au, cu exceptia lui Dionis si partial, Ruben, o determinare epica, in sensul conturarii tipologice prin intamplari, comportament, replici. Individualizarea se face prin nume, prin mijloace descriptive si printr-o introducere sumara, uneori printr-un dialog conventional, in reseaua epica al carui erou e Dionis-Dan.

Dionis este conturat mai intai prin mijloace descriptive si biografice. Metoda este de insumare a detaliilor fizionomice: avea un cap cu "plete de o salbatica neregularitate, infundat intr-o caciula de miel", o fata fina, "cam trasa fara a fi uscata, cu acea dulceata vanata alba ca si marmura in umbra", "o frunte neteda, alba, corect boltita", niste ochi moi de catifea neagra "taiati in forma migdalei" si "un suras inocent, de o profunda melancolie". Era un orfan sarac, de nici optsprezece ani, copist obscur si autodidact, bibliofil pasionat si iubitor de singuratate, locuind ca un boem intr-o casa veche, napadita de ruina si mizerie. Fiul unui tata mort intr-un spital de alienati, de la care nu are decat un portret de adolescenta, si a unei mame, si ea disparuta, fata de care pastra o infinita nostalgie, Dionis este un damnat si un inadaptat social, manat doar de convingerea, pe care si-o repeta mereu, ca este capabil de o mare iubire.

Portretul se completeaza apoi cu o schita a dimensiunilor interioare.

Dionis este mai inainte de toate un cugetator sceptic si solitar, cu "predispunere sufleteasca visatoare", manifestand interes pentru "subtilitati metafizice care ii atrageau cugetarea ca un magnet", pentru ca era "un ateist superstitios", preocupat de acele carti tainice de magie cenzurate de biserica pentru caracterul lor eretic si demoniac; dar si un portret ironic, sfidand saracia prin "inchipuirii umoristice" care se asezau cu usurinta "in siruri ritmice si vorbe ritmate". Boem desavarsit, traind intre sute de carti vechi "aflata intr-o dezordine paganeasca", ignorand- prin imbracaminte, deprinderi, locuinta, comportament- confortul civilizatiei, Dionis traieste plin de curaj si cu pasiune doar in lume ideilor, prefigurand tipologia "batranului dascal", simbol al geniului eminescian. In rest e un timid si un stangaci, purtandu-si cu demnitate umilinta sociala, iubind in taina si fara speranta, cu o putere halucinanta de visare si gandire.

Dimensiunea faustiana a eroului e sugerata de Eminescu mai ales prin mijloace epice. Caracterul sau exceptional, care fusese doar marcat prin tehnicile expositive din partea de inceput a nuvelei, se adanceste prin participarea la aventura lirico-fantastica a unui subconstient care prelucreaza ideile obsesive ale constientului si construiesc un spatiu oniric de o extraordinara suplete epica. Visul lui Dionis se organizeaza intr-o naratiune fantastica, in care Dionis-Dan isi dezvaluie setea de cunoastere si stiinta de a dobandi formule magice ale migrarii in timp si spatiu, puterea de a iubi si de a darui.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari

<http://referatenoi.ro>

Celelalte personaje n-au consistenta: Maria e un inger blond, cu ochi albastrii si curiosi, iar Ruben, sub infatisarea lui linistita si blanda, un Mefisto ascuns.

Dupa cum se vede, Eminescu nu a urmarit in crearea personajelor a le conferi acestora o individualizare epica, specifica naratiunilor de realiste. El opereaza cu exponenti, atitudine care se dezvaluie si din modul in care-si caracterizeaza personajele prin nume sugestive.